

Warszawa, 15 czerwca 2023

Pani
Anna Moskwa
Ministra Klimatu i Środowiska

Apel o wsparcie dla zaostrzenia unijnych norm jakości powietrza

Szanowna Pani Ministro,

20 czerwca na kolejnym spotkaniu ministrów środowiska UE będziecie Państwo rozpatrywać propozycję rewizji dyrektywy UE w sprawie jakości powietrza atmosferycznego (AAQD), która jest kluczowa dla ochrony środowiska i zdrowia ludzi przed zanieczyszczeniem powietrza.

Jako organizacje pozarządowe zajmujące się zdrowiem i środowiskiem apelujemy o podjęcie pilnych działań w celu poprawy jakości powietrza w Polsce, pozostającej jednym z najbardziej zanieczyszczonych krajów Unii Europejskiej.

Skutki zdrowotne oraz koszty zewnętrzne złej jakości powietrza w Polsce są niedopuszczalnie wysokie. Rewizja unijnej dyrektywy ws. czystego powietrza to wyjątkowa szansa na uchronienie przed przedwczesnymi zgonami oraz skutkami zdrowotnymi w postaci chorób przewlekłych, w tym chorobami serca, udarami mózgu, nowotworami, atakami astmy itp.

Aktualizacja zapisów dyrektywy AAQD pomoże również osiągnąć Polsce cele klimatyczne, przynosząc dodatkowe korzyści dla klimatu, a tym samym dla naszego zdrowia – zanieczyszczenia powietrza i gazy cieplarniane mają te same źródła.

Zanieczyszczenie powietrza jest największym środowiskowym zagrożeniem dla zdrowia w Europie. Każdy z nas jest narażony na jego wpływ, w tym niektórzy bardziej niż inni. Poziom podatności na te zagrożenia pozostaje poza indywidualną kontrolą, ponieważ dotyczy wieku, stanu zdrowia, statusu społeczno-ekonomicznego, miejsca zamieszkania, nauki czy pracy.

Pani przywództwo i wola polityczna są kluczowe, aby skutecznie chronić zdrowie publiczne dzięki działaniom na rzecz poprawy jakości powietrza. Ze względu na skutki zdrowotne zanieczyszczenia powietrza oraz obciążenia ekonomiczne ważne jest, aby ostateczny kształt wspomnianej dyrektywy został uzgodniony przed wyborami do Parlamentu Europejskiego, które odbędą się wiosną 2024 r.

Dlatego apelujemy do Pani o poparcie:

1. Wysokiego poziomu ambicji w walce z zanieczyszczeniem powietrza:

- Najpóźniej do 2030 r. należy w pełni dostosować unijne normy jakości powietrza do zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) i wyników najnowszych badań naukowych. Należy przy tym osiągnąć pełne ujednoczenie w odniesieniu do limitów wszystkich zanieczyszczeń uwzględnionych w wytycznych WHO z 2021 r.: drobnego pyłu zawieszonego (PM_{2,5}), pyłu zawieszonego (PM₁₀), dwutlenku azotu (NO₂), dwutlenku siarki (SO₂), tlenku węgla (CO) oraz ozonu (O₃).
- Bardzo ważne jest wspieranie prawnie wiążących wartości dopuszczalnych w celu rozpoznawania i zwalczania nierówności zdrowotnych: jasne limity stężeń zanieczyszczeń są najbardziej skutecznym rodzajem regulacji służących ochronie nas wszystkich, a w szczególności osób najbardziej narażonych. W przeciwieństwie do wniosku KE ozon w warstwie przyziemnej (O₃) powinien podlegać wartości dopuszczalnej, a nie wartości docelowej.

2. Ochrony grup wrażliwych:

- Potrzebujemy obszernej definicji grup szczególnie wrażliwych zgodnie z wytycznymi WHO: czynniki podatności na skutki zdrowotne zanieczyszczenia powietrza są zróżnicowane i mogą się kumulować. We wniosku KE wprowadzono definicję grup wrażliwych i szczególnie wrażliwych, która musi być bardziej inkluzywna i zawierać wyraźne wzmianki o nierównościach zdrowotnych.
- Kluczowe jest wzmocnienie informacji publicznej na temat jakości powietrza. Informacje powinny być łatwo- i ogólnodostępne, przejrzyste oraz zawierać komunikaty dotyczące zdrowia skierowane do grup szczególnie narażonych.

3. Innych działań chroniących zdrowie:

- Nie wolno dopuścić do opóźnień we wdrażaniu Dyrektywy, a także przyjmowania wyjątków i wyłączeń w tekście.
- Należy wzmocnić system monitoringu jakości powietrza w całej Europie. Kryteria lokalizacji stacji powinny obejmować reprezentatywność nierówności społecznych, a także brać pod uwagę narażenie grup wrażliwych w takich miejscach jak szkoły czy domy opieki.

- Należy przyjąć niezależny przegląd dowodów naukowych przeprowadzany regularnie przez Światową Organizację Zdrowia, jako punkt odniesienia dla treści aktualizacji Dyrektywy.

Z góry dziękujemy za nadanie priorytetu zdrowiu publicznemu podczas nadchodzących negocjacji legislacyjnych. W razie pytań służymy pomocą.

Z wyrazami szacunku,

HEAL Polska

oraz

BOMIASTO

Clean Cities Campaign Poland

Fundacja "RT-ON"

Fundacja Promocji Pojazdów Elektrycznych

Instytut na rzecz Ekorozwoju

Koalicja Klimatyczna

Polska Zielona Sieć

Polski Alarm Smogowy

Polski Klub Ekologiczny Okręg Mazowiecki

Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA

Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

Towarzystwo dla Natury i Człowieka

Towarzystwo na rzecz Ziemi